

Samenvatting Nederland DEF

Week 1DEF: Nederland

Info: Nederland

Het noorden van een windroos wijst naar boven. Het zuiden wijst naar beneden. Het oosten naar rechts. Het westen naar links.

Nederland ligt in het werelddeel Europa, in West-Europa. Europa ligt op het noordelijk halfrond, want het ligt ten noorden van de evenaar. Nederland grenst aan de oostkant aan Duitsland en in het zuiden aan België. Het noorden en westen van Nederland grenzen aan de Noordzee. Nederland is een klein land met 17 miljoen inwoners en is verdeeld in twaalf provincies. Iedere provincie heeft een eigen hoofdstad en bestuur.

Alle inwoners van Nederland wonen in een gemeente. Een gemeente kan bestaan uit één stad, één stad met dorpen eromheen of verschillende dorpen. Aan het hoofd van een gemeente staat een burgemeester, die werkt in een stadhuis of gemeentehuis. Amsterdam is de hoofdstad van Nederland. De regering van Nederland zit in Den Haag. Sinds 30 april 2013 is Willem-Alexander de koning van Nederland*. Zijn werkplek staat ook in Den Haag.

Alleen EF: *Nederland heeft een gematigd zeeklimaat. Het is hier zelden lang extreem warm, koud, droog of nat. Het weer is hier vooral wisselvallig. Dat komt omdat Nederland dicht bij de Atlantische Oceaan ligt en de wind daar meestal vandaan komt. Ook liggen we ongeveer in het midden tussen de tropen en de poolgebieden.*

Extra Info: Hoe verdienen Nederlanders hun geld?

Honderd jaar geleden werkten de meeste Nederlanders op een boerderij. Er kwamen meer en betere machines, daarom werken er nu minder mensen op een boerderij of een fabriek. De meeste mensen werken nu in de dienstensector. Diensten zijn bijvoorbeeld: handel, vervoer, winkels en onderwijs.

We kennen drie soorten landbouw: akkerbouw, veeteelt en tuinbouw.

Er zijn in Nederland een paar grote fabrieken die over de hele wereld bekend zijn, zoals Philips, Unilever en Shell.

Water is altijd heel belangrijk geweest voor Nederland. Vissers verdienen hun geld met vissen. Schippers vervoeren goederen. Mensen verdienen ook geld met het bouwen van schepen, maar ook door te werken bij een waterleidingsbedrijf of in de havens. Ook moeten er dijken aangelegd en onderhouden worden.

**In boeken van voor 2013 staat nog koningin Beatrix genoemd.*

Week 2DEF: Groningen, Friesland, Drenthe

Info: IJstijd, hunebedden en heuvels

Tweehonderdduizend jaar geleden was er een ijstijd. Het ijs kwam toen uit het noorden tot ongeveer de rivier de Rijn. Het ijs stuwde de grond op en er ontstonden heuvels. De hoogste stuwwallen (heuvels) vind je op de Veluwe en zijn ontstaan in de ijstijd.

Het ijs schoof ook grond diep weg. Toen het ijs smolt, vulde de lage plaats zich met water. In Friesland vind je nu veel van die meren.

Het ijs nam ook grote zwerfkeien mee uit Noorwegen, Zweden en Finland.

Toen het ijs smolt, bleven die grote keien achter. De eerste mensen die in Drenthe woonden, bouwden er graven van. Die noemen we hunebedden. Vroeger dachten de mensen dat de graven voor reuzen gebouwd waren. Ze noemden de reuzen hunen. Hunebed betekent dus reuzenbed.

Extra Info: Terpen en de Waddenzee

In de prehistorie werd ons land nog niet beschermd door dijken tegen de zee.

Mensen hebben toen zelf heuvels gemaakt en hierop bouwden ze hun huis.

Zo hadden ze geen last van hoog water. In Friesland heet zo'n woonheuvel een terp.

In Groningen een wierde.

Er werden steeds meer terpen gemaakt en de terpen groeiden aan elkaar.

Er ontstonden zo dorpsterpen.

Het woord wad betekent zandbank. Het is een plek in de zee waar het zand hoger ligt dan er omheen. De Waddeneilanden bestaan voornamelijk uit zand, daarom zijn het Waddeneilanden.

Wadlopen is wandelen met een gids over de bodem van de Waddenzee. Dat kun je doen als het water laag staat, bij eb. Bij vloed is het hoogwater.

Tijdens eb valt een deel van de Waddenzee droog.

Met elke vloed brengt de zee weer nieuw voedsel voor de planten en dieren.

Er leven veel schelpdieren, krabbetjes en wormen. Die worden gegeten door vissen en vogels. De vissen zijn voedsel voor de zeehonden.

De afwisseling tussen eb en vloed maakt van de Wadden zee een uniek natuurgebied. Voor veel vogels is de Waddenzee erg belangrijk. Voor trekvogels bijvoorbeeld die eten op het wad, zodat ze een flinke voorraad energie hebben voordat ze aan hun lange vliegreis naar bijvoorbeeld Afrika beginnen. Na een half jaar komen ze weer terug.

Week 3DEF: Overijssel, Gelderland, Flevoland

Info: Nederland waterland

De bekendste dijk van Nederland is de Afsluitdijk. Voordat de dijk er was, heette het IJsselmeer de Zuiderzee. De Zuiderzee overstroomde het land een paar keer. Daarom is de Afsluitdijk gebouwd. Over de Afsluitdijk loopt een snelweg en een fietspad. Je ziet aan twee kanten water. Eigenlijk is de Afsluitdijk dus een dam.

Ingenieur Lely heeft de Afsluitdijk bedacht. Hij bedacht ook een plan om stukken van het IJsselmeer in te polderen, zoals Flevoland. Het Markermeer is niet ingepolderd, omdat dit belangrijk is voor de natuur, de visserij, de watersport en ons drinkwater.

Rivieren ontspringen meestal in heuvels of bergen en eindigen in meren of zeeën. Als de sneeuw in de bergen gaat smelten, komen er waterstroompjes. De stroompjes water komen bij elkaar en tenslotte ontstaat er een rivier. Een rivier stroomt van hoog naar laag en zoekt altijd de laagste weg, daarom is een rivier niet recht, maar kronkelt een rivier. Een lus in een rivier heet een meander.

De dijken zorgen dat de rivieren niet overstromen. Zomerdijken liggen vlak langs de rivier. Winterdijken liggen een stukje verder. Hiertussen liggen weilanden: de uiterwaarden. In de winter en in het voorjaar overstromen de uiterwaarden vaak. De rivier stroomt dan tussen de winterdijken.

Extra Info: Natuurgebieden

Steeds meer natuur wordt opgeofferd om gebruikt te worden voor woningen, fabrieken, akkers of verkeerswegen. Om de overgebleven natuur te beschermen zijn er nationale parken aangewezen, zoals de Biesbosch, Schiermonnikoog en de Oosterschelde.

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe ligt in Gelderland. Ongeveer de helft van het oppervlak van De Hoge Veluwe is begroeid met bos. Het overige terrein bestaat voornamelijk uit heidevelden en ruige grasvlakten. Er leven herten, reeën, wilde zwijnen, moeflons, dassen en hermelijnen.

Week 4DEF: Zeeland, Noord-Brabant, Limburg

Info: Grondsoorten

Nederland heeft verschillende soorten grond: zand, klei, veen en löss.

Zand is witgeel, snel droog en er zitten weinig voedingsstoffen in. Zandgronden vind je veel in het oosten en zuiden van Nederland. En in de duinen langs de Noordzee. Met mest en kunstmest kan je voedingsstoffen aan de grond toevoegen. Hierdoor kunnen ook op zandgrond boerenbedrijven bestaan.

Klei is grijs en alle klei is door water hier gebracht: zeeklei en rivierklei.

Zeeklei vind je in alle provincies aan de Noordzee en het IJsselmeer.

Rivierklei vind je langs de rivieren.

Kleigrond houdt water en voedingsstoffen goed vast.

Langs de grote rivieren vind hier en daar steenfabrieken. Van de klei worden bakstenen gebakken.

Veengrond is bruin en is ontstaan uit dode plantenresten. In West-Nederland ligt veel laagveen achter de duinen. In het oosten van Nederland was veel hoogveen.

Het hoogveen is bijna helemaal weggegraven voor turf.

Turf werd vroeger verbrand in kachels om het huis te verwarmen.

In Zuid-Limburg vind je lichtbruine lössgrond. Het houdt de voedingsstoffen goed vast. Het is makkelijk te bewerken voor de boeren.

In Limburg vind je de Vaalserberg: 322 meter hoog.

Dit is de hoogste heuvel van Nederland.

Extra Info: De Nederlandse industrie

Alle fabrieken samen noemen we industrie. De industrie maakt van grondstoffen producten. Grondstoffen komen uit de grond of van het land, bijvoorbeeld ijzer, koper, olie, steen, hout en allerlei planten.

In Nederland zijn verschillende industrieën, bijvoorbeeld:

- voedingsmiddelenindustrie (eten en drinken)
- grafische industrie (drukkerijen)
- chemische industrie (medicijnen, parfum, schoonmaakmiddelen)
- metaalindustrie (machines, gereedschap, auto's)
- textielindustrie (kleding, gordijnen)
- houtindustrie (planken, meubels)
- papierindustrie
- elektronische industrie (verlichting, computers, mp3-speler)

Fabrieken worden vaak gebouwd in de buurt van de grondstoffen die zij nodig hebben. Zijn ze niet in de buurt, dan worden veel grondstoffen met schepen vervoerd. Je vindt dan ook veel industrie rond de zeehavens.

Sommige bedrijven maken een halffabricaat. Dat is een product dat nog verder verwerkt moet worden voordat het gebruikt kan worden.

Verschiedende halffabricaten worden samengevoegd tot bijvoorbeeld een apparaat.

Vroeger waren er meerdere autofabrieken in Nederland. Nu maken veel bedrijven uit de Nederlandse auto-industrie onderdelen. Die onderdelen gaan naar Duitsland waar ze de onderdelen gebruiken in auto's.

Week 5DEF: Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht

Info: De Randstad

In een dorp is meer ruimte en er wonen minder mensen dan in een stad.

In de stad wonen veel mensen dicht bij elkaar.

Omdat er zoveel mensen dicht bij elkaar wonen, zijn er veel voorzieningen: ziekenhuizen, bioscopen, musea, winkels, scholen.

Op plekken waar veel mensen dicht bij elkaar wonen, ontstaan vaak problemen.

In een stad is meer criminaliteit en er is veel verkeer dat voor files zorgt.

Uitlaatgassen veroorzaken luchtverontreiniging. Voor kinderen is er maar weinig ruimte om buiten te spelen.

Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht zijn drie provincies waar de Randstad grotendeel in ligt. Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht zijn vier grote steden. Tussen deze steden liggen kleinere steden die ook bij de Randstad horen.

In de Randstad wonen 5 miljoen mensen. De Randstad wordt steeds voller.

Er komen meer bedrijven en daardoor komen er ook meer mensen wonen omdat ze daar kunnen werken.

Het Groene Hart is een gebied in het hart van de Randstad met veel groen. Hier zijn uitgestrekte polders en meren. Er is veel landbouw, natuur en recreatie. Om dit gebied groen te houden is besloten dat er weinig gebouwd mag worden.

Extra Info: Luchthaven en scheepshaven

Schiphol is de grootste luchthaven van Nederland. Vliegtuigen vervoeren mensen, maar ook goederen. Schiphol vervoert 40 miljoen reizigers per jaar. Er werken heel veel mensen. Schiphol wil uitbreiden, omdat er steeds meer mensen met het vliegtuig reizen en er steeds meer goederen nodig zijn. Er stijgen en landen steeds meer vliegtuigen. De staat kocht boerderijen op om Schiphol te kunnen laten groeien. Veel mensen vinden dat onprettig door het lawaai en de luchtvervuiling.

De haven van Rotterdam is de grootste haven van Europa. Dag en nacht worden er containers van grote zeeschepen vanuit de hele wereld gelost en geladen.

Omdat de zeeschepen zo groot zijn, is de haven wel 24 meter diep uitgegraven.

Met vrachtwagens, treinen en schepen gaan de containers naar allerlei landen in Europa. Veel containers gaan naar het Ruhrgebied, een groot en belangrijk Duits industriegebied.

De haven wordt ook wel Europoort genoemd, omdat de haven een soort poort is naar Europa.